

NEVEZETES KÖZKUTAK ÉS RÉGI PESTI HÁZAK

KUTSZOBRAI

Amikor a régi Pestnek még nem volt vízvezetéke, közkutakról kellett gondoskodni. Nehéz sora volt akkoriban a házi cselédeknek, mert a legtöbbször tekintélyes távolságról kellett naponta többször valamely közkutból vagy magántulajdonban lévő kutból nehéz vödörökben, sőt hordókban is vizet cipelnie, ami bizony súlyos munka volt. Nem mindig a legközelebb eső kútból hozták a vizet, mert volt olyan közkut is, amelynek vizét egészségi szempontból ártalmasnak tartották. A jó vizet szolgáltató kutakat valósággal megrohanták és nagynehezen lehetett csak hozzájuk férni. Néhai *Büsbach Péter*, a régi képviselőház köztisztviselője álló tagja és a városi politika egyik vezérharcosa, büszke volt arra, hogy a Bálvány-utcai lakásának udvarán felállított kutnak volt a legjobb és legízletesebb ivóvize. Kitűnő vízeről nevezetes volt még a Lipótvárosban a Dorottya-utcai Wurm-udvarnak márványkutja, mely a Leszámitoló Bank székházának udvarán most is látható. A régi Pest sok házában művészi kutszobrok voltak. Közülük már számos eltűnt, de néhány értékes példány most is megvan. Így említésre méltók a Deák Ferenc-utca 6., Bálvány-utca 19. és 20., valamint a Dorottya-utca 14. számú házak szobrai. A Bálvány-utca 20. számú, báró Prónay-féle ház udvarán meglehetősen elhanyagolt állapotban áll *Duna-iskya Lőrinc* szoborműve. Pedig ezek mindegyike méltó helyet foglal el Budapest műemlékeinek sorában. A közkutak egyik legszebbike, a *Nereidák* kutja, régen a Ferenciek-terén



A *Nereidák* kutja a kőbányai Liget-terén. Egykor a Ferenciek-terén állott.

állott. *Uhr Ferenc*nek ezt az alkotását a Belváros rendezésekor elvitték Kőbányára, ahol Most a Liget-teret díszíti. Ötven évvel ezelőtt állították fel a *Kálvin-téri szökőkutat*, amelyet a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület ajándékozott a fővárosnak. A Takarékpénztár még 1869-ben ajánlotta fel ezt a szép kutat, melynek elhelyezése felett sokáig folyt a vita. A Takarékpénztár ugyanis a Ferenciek-terén előbb említett közkut helyét jelölte meg erre a célra, míg a főváros csak a Kálvin-teret volt hajlandó átengedni. Tíz évig tartó hadakozás után a főváros álláspontja győzött és így került mostani helyére ez a kétségtelenül érdekes és értékes szökőkút, amelyet *Ybl Miklós* utmutatása

Kutszobor a Dorottya-utcai Lloyd-udvarban.

szerint, a Budapesten letelepedett *Feszler Leó* osztrák szobrászművész kétfolyóját személyesítette meg. E szobrokon kívül más plasztikai faragások is díszítik a szökőkutat. A szobormű tetején áll a *Duna*. Lába egy delfin fején nyugszik, jobb kezében lapátot tart, erre támaszkodik, bal kezében kagylót szorít. A *Duna* alakja okozta a legnagyobb gondot a szobrászművészeknek, mert a sokkal nagyobb *Duna* oly magasra került, hogy onnan kisebbnek látszik, mint a többi folyók alakjai. *Feszler*nek a szobor elkészítésénél segítő társa volt *Brestyánszky Béla*, aki a nagy alakokat és a kutat mintázta. Az ornamentika *Marchenke Vilmos* mesteri műve.

Radó Richárd.



A Kálvin-téri szökőkút.



A Bálvány-utcai Prónay-ház és a 19. sz. ház kutszobrai.